

Ábrahám gyökerei

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 12; 13; 14; Ézsaiás 36:6, 9; 48:20;
Jeremiás 2:18; Zsidók 7:1-10

„Hit által engedelmeskedett Ábrahám, amikor elhivatott, hogy menjen ki arra a helyre, amelyet örökségül fog kapni, és kiment, nem tudva, hova megy” (Zsid 11:8, ÚRK).

Elérkeztünk Mózes első könyvének középső szakaszához (1Mózes 12-22. fejezet), ami Ábrahám útját tárgyalja attól kezdve, hogy Isten először felszólította: *lek leka* (menj; 1Móz 12:1, ÚRK). Ennek következtében hátrahagyta múltját, aztán pedig Isten második hívására – *lek leka* (menj; 1Móz 22:2) – a jövőjét (ami a fiában létezhetett) is kész lett volna elhagyni. Folyamatosan úton volt, vándorként élt, ezért is nevezték jövevénynek, azaz idegennek (1Móz 17:8).

Utazásai közben Ábrahám mintha légüres térben ragadt volna, múlt nélkül, amit elveszített és jövő nélkül, amit nem látott. A hitbeli útjának keretét képező két elhívás között hallja Isten megerősítő hangját: *„Ne félj Ábrám”* (1Móz 15:1). Istennek ez a három szava jelöli a pátriárka utazásának három szakaszát, amelyeket a 6., 7. és a 8. héten fogunk tanulmányozni.

Ábrahám a hit példájául szolgál (1Móz 15:6), a héber Szentírás a hit embekeként emlékezik meg róla (Neh 9:7-8). Az Újszövetség őt említi legelőször az Ószövetségből, és ezen a héten kezdjük vizsgálni mindennek az okát.

ÁBRÁM ELINDULÁSA

Olvassuk el 1Móz 12:1-9 szakaszát! Miért szólította fel Isten Ábrámot, hogy hagyja el a szülőföldjét és a rokonságát? Hogyan válaszolt erre a pátriárka?

Amikor Isten utoljára megszólított egy embert, legalábbis amit a Szentírás feljegyez, az Nőé esete volt, akit az özönvíz után arról biztosított, hogy szövetséget köt minden élővel (1Móz 9:15-17) és nem lesz többé az egész világra kiterjedő özönvíz. Ehhez az ígérethez csatolt vissza Isten az újabb kijelentésével, amit ekkor Ábrámnak tett: áldást nyer általa *a föld minden népe*. E prófécia teljesezése a pátriárka múltjának hátrahagyásával kezdődik. Ábrám otthagyt mindent, amit ismert, a rokonságát, az országát, még önmaga egy részét is. Indulásának intenzitását tükrözi a kulcsszó, a „megy” ige ismétlése is, ami ebben az összefüggésben hétszer hangzik el. Ábrám először is elhagyja saját földjét, Úr-Kaszdimot, a káldeus Úr városát, Babilóniát (1Móz 11:31; vö. Ézs 13:19). A „*Menjetek ki Babelből*” (Ézs 48:20; Jel 18:4) felhívásnak a régmúltba vezető történelmi gyökerei vannak a bibliai próféták között. Ábrám távozása érinti a családját is. Hátra kellett hagynia örökségét, nagy részét annak, amit megtanult és kapott örökségeként, neveltetése során, az őt ért hatások következtében. Azonban még ennél is több következett Isten felszólításából. A héber *lek leka* kifejezés szó szerint azt jelenti, hogy „menj te magad” vagy „menj magadért”. Amikor Ábrám elhagyta Babilont, ez a környezeténél vagy akár a családjánál is többre vonatkozott. A héber kifejezés azt sejteti, hogy *önmagán* volt a hangsúly. Ábrámnak *önmagát* kellett hátrahagynia, saját magának attól a résztől kellett megválnia, amibe beleivódott babiloni múltja. Az „a föld” volt a cél, ami miatt el kellett mennie, amit Isten majd mutat neki. Ugyanezt a nyelvezetet használja még az Írás Izsák feláldozásával kapcsolatban (1Móz 22:2), Mórija hegyére utalva, ahol Ábrahám kész lett volna feláldozni Izsákot és ahol később megépült a jeruzsálemi templom (2Krn 3:1). Az ígéret nemcsak egy földi hazáról, országról, hanem a világ megváltásáról szól. Ezt a gondolatot erősíti meg Isten ígérete, ami minden népnek hangzik (1Móz 12:2-3). A *bá-rak* (megáld) ige ötször jelenik meg ebben a szakaszban. Az egyetemes áldás Ábrám „magva” (1Móz 22:18; 26:6; 28:14) által következik be. A szöveg itt a „magra” utal, ami végül Jézus Krisztusban teljeseedett (ApCsel 3:25).

Minket vajon minek a hátrahagyására szólít Isten? Vagyis az életünknek mely résztől kellene elszakadnunk, hogy szavára felelve elindulhassunk?

EGYIPTOM KÍSÉRTÉSE

Olvassuk el 1Móz 12:10-20 szakaszát! Miért ment el Ábrám Egyiptomba az ígélet földjéről? Mit mondhatunk a fáraó magatartásáról Ábráméval összehasonlítva?

Ábrám furcsa módon úgy döntött, miután épphogy csak megérkezett az ígélet földjére, hogy továbbmegy Egyiptomba, mert „*éhség lett az országban*” (1Móz 12:10, ÚRK). Ókori egyiptomi iratokban bőséges bizonyítékot találni arra, hogy éhínség esetén az emberek Kánaánból Egyiptomba mentek. Az egyiptomi Középbirodalom idején (Kr. e. 2060-1700) keletkezett Merikare tanításában a Kánaánból érkezőket „szerencsétlen ázsiaiaknak” (*aamu*) nevezték, azt írták róluk, hogy „nyomorultak... akiknek nincs elég vizük... nem laknak egy helyen, az étel keresése hajtja a lábukat” (Miriam Lichtheim: *Ancient Egyptian Literature*. 1. köt. *The Old and Middle Kingdoms*. Berkeley, CA, University of California Press, 1973, 103-104. o.). Egyiptom gyakran jelentett kísértést az ókori izraelitáknak (4Móz 14:3; Jer 2:18), ezért annak lett a szimbóluma, ha az ember Isten helyett emberekben bízik (2Kir 18:21; Ézs 36:6, 9). Egyiptomban, ahol naponta lehetett vizet látni, a hit nem volt szükségszerű, mert a földre vonatkozó ígélet közvetlenül tapasztalható volt. Isten kijelentése ellenére Egyiptom kívánatos helynek tűnt ahhoz a vidékhez képest, ahol éhínség tarolt. Ábrám, aki elhagyta Kánaánt, igencsak más volt, mint aki Úrból elindult. Azelőtt a hit emberének látjuk, aki Isten hívására válaszul kiment Úr városából. Azután azonban már önmaga miatt, saját akaratából távozik az ígélet földjéről. Először Istenre hagyatkozott, ekkor viszont úgy viselkedett, mint egy manipulatív, erkölcstelen politikus, aki csak magára számít. „Egyiptomi tartózkodásakor Ábrahám bizonyosságát adta, hogy nem mentes az emberi gyengeségtől és tökéletlenségtől. Eltitkolta, hogy Sára a felesége. Ezzel azt tanúsította, hogy nem bízik Isten gondviselésében és nincs olyan erős hite és bátorsága, amiről eddig életével már sokszor bizonyosságot tett” (Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 88-98. o.). Itt azt látjuk, hogy Isten nagy emberei is követhetnek el hibákat, Ő azonban mégsem veti el őket. Az Újszövetségben Ábrahám a kegyelem általi megváltás példája, és ez pontosan azt is jelenti - kegyelmet, ami nélkül Ábrahámnak semmi reménye nem lehetett volna - mint ahogyan egyikünknek sem.

A történet tanulsága szerint mennyire könnyű letérni a helyes útról még a hűséges keresztényeknek is? Az engedetlenség miért nem lehet soha jó választás?

ÁBRÁM ÉS LÓT

Olvassuk el 1Móz 13:1-18 szakaszát! Mi ennek a történetnek a tanulsága a jellem szerepét illetően?

Ábrám visszatér oda, ahol korábban volt, ami arra utal, hogy egyiptomi útja csupán egy balsikerű kitérő volt. Újraindul Isten történelme Ábrámmal, ott, ahol abbamaradt, miután a pátriárka először érkezett az ígért földjére. Mint első alkalommal (1Móz 12:3-6), ekkor is Bétel volt útjának első állomása (1Móz 13:3). Megtért, újból „ön maga” lett: Ábrám, a hit embere. Istennel helyreállt kapcsolata máris megmutatkozik az emberekkel való viszonyában, például abban, ahogyan azt a problémát kezeli, ami a föld használata miatt alakult ki az unokaöccsével, Lóttal. Ő maga tett javaslatot a békés megegyezésre, felajánlotta Lótnak a választást (1Móz 13:9-10), ami nagylelkű és kedves dolog volt, a jóságát mutatta.

Lót a könnyebbnek és jobbnak tűnő részt választotta, a vízben gazdag síkságot (1Móz 13:10-11), nem törődve jövőbeli szomszédai gonoszságával (1Móz 13:13), ami kapzsiságot és jellemhibát sejtet. A „*magának*” kifejezés (1Móz 13:11) az özönvíz előtt őket juttatja eszünkbe, akik szintén „maguknak” választottak (lásd 1Móz 6:2).

Ábrám ezzel szemben hitből cselekedett. Nem ő választotta magának a földet, hanem Isten kegyelméből kapta azt. Lóttal ellentétben Ábrám csak Isten felszólítása után nézett körül a területen (1Móz 13:14). Isten azután szólt újból hozzá, hogy Lóttól különvált (1Móz 13:14). Valójában a bibliai feljegyzés szerint ekkor szólította meg újra az Úr városában történt elhívása után. *„Emeld fel szemedet, és tekints arról a helyről, ahol vagy, északra, délre, keletre és nyugatra. Mert az egész földet, amelyet látsz, neked és utódaidnak adom örökre”* (1Móz 13:14-15, ÚRK). Isten felszólította Ábrámot, hogy járja be, vegye birtokába a földet: *„Kelj fel, járd be ezt az országot hosszában és széltében, mert neked adom”* (1Móz 13:17, ÚRK).

Az Úr világossá tette, hogy Ő adta Ábrámnak azt a területet. Ajándék volt, amit kegyelemből kapott és hittel kell birtokba vennie, olyan hittel, ami engedelmséghez vezet. Csakis Isten váltja valóra mindazt, amit megígért Ábrámnak (lásd 1Móz 13:14-17).

Hogyan tanulhatjuk meg azt, hogy kedvesen, nagylelkűen viszonyuljunk az emberekhez, még ha mások nem is így bánnak velünk?

A BÁBELI KOALÍCIÓ

Olvassuk el 1Móz 14:1-17 szakaszát! Nem sokkal azt követően robbant ki ez a háború, hogy Isten Ábrámnak ajándékozta az ígéret földjét. Ennek mi a jelentősége? Mit tudhatunk meg ebből a történetből Ábrámról?

Ez az első háború, amiről beszámol a Szentírás (1Móz 14:2). Négy, Meopotámiából és Perzsiából való hadsereg koalíciója ütközik meg öt kánaáni sereg szövetségével, és közöttük vannak Sodoma és Gomora királyai (1Móz 14:8). Ez azt sejteti, hogy jelentős konfliktus volt (1Móz 14:9). A katonai akcióra azért került sor, mert a kánaáni népek fellázadtak babiloni elnyomóik ellen (1Móz 14:4-5). A leírás egy konkrét, történelmi ütközetre utal, de rendkívüli lelki jelentőséggel bír ennek a „globális” háborúnak az időzítése (közvetlenül azután robbant ki, hogy Isten Ábrámnak ajándékozta az ígéret földjét). Kánaán több népét érintette ez a helyzet, ami azt sejteti, hogy itt a föld feletti uralom kérdése forgott kockán. Furcsa módon Ábrám tábora, az igazán érintett fél, mint a terület egyetlen valós tulajdonosa az egyedüli erő, amely kívül marad a küzdelmen, legalábbis eleinte.

Ábrám azért maradt semleges, mert számára az ígéret földje nem a fegyverek erejével és nem is politikai stratégiák révén szerezhető meg. Az ő birodalma Isten ajándéka volt. Egyedül az készítette harcbaszállásra a pátriárkát, hogy az unokaöccse, Lót fogságba került a csata során (1Móz 14:12-13).

„Ábrahám, aki békében élt Mamré tölgyesében, egy menekülőtől megtudta a csata történetét és azt, hogy unokaöccse milyen bajba került. Ábrahám nem ápolgatta Lót hálátlanságának kellemetlen emlékét. Szeretete felébredt iránta, és elhatározta, hogy kiszabadítja. Istentől kérve tanácsot Ábrahám felkészült a harcra” (Ellen G. White: *Pátriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 103. o.).

Ábrám azonban nem az egész koalícióval szállt szembe. A gyors, éjszakai kommandó rajtaütésével bizonyára csak azt a táborot támadta meg, ahol Lótot fogvatartották, aki így megmenekült. Ábrám, Isten hűséges embere hatalmas bátorságról és erőről tett bizonyosságot. Vitathatatlanul nőtt a befolyása a térségben, a környékbeliek látták, hogy milyen ember és még többet megtudtak Istenről, akit szolgált.

A tetteinkkel milyen hatást teszünk az emberekre? A cselekedeteink milyen üzenetet közvetítenek a hitünkről?

MELKISÉDEKNEK FIZETETT TIZED

Olvassuk el 1Móz 14:18-24 és Zsid 7:1-10 szakaszát! Ki volt Melkisédek? Miért fizetett tizedet Ábrám a papnak, aki mintha a semmiből tűnt volna elő?

A titokzatos Melkisédek hirtelen megjelenése nem elképzelhetetlen. A kánaáni királyok köszönetet mondtak Ábrahámnak, ő pedig a tizedfizetéssel kifejezte háláját a papnak.

Melkisédek Sálem (békesség) városából való, aminek a neve jó üzenetet hordoz a háború kavardása után. Melkisédek nevének része a *cedek* (igazság), szemben Sodoma királyának, Bera (rosszban), illetve a Gomorabeli király, Birsá (gonoszágban) neveivel, amelyek valószínűleg ragadványnevek lehettek, amiatt, amit az uralkodók képviseltek (1Móz 14:2).

Melkisédek azután jelenik meg, hogy nyugvópontra került a többi kánaáni király által kiváltott erőszakos, válságos helyzet. Ebben a bibliai szakaszban szerepel először a „pap” szó (1Móz 14:18). Melkisédek a papja a „*Magaságos Istennek*” (1Móz 14:18), akit Ábrám is a saját Istenének mond (1Móz 14:22). Ez világos utalás arra, hogy Ábrám annak az Istennek a papját látta benne, akit ő is szolgált. Melkisédeket azonban nem azonosíthatjuk Krisztussal, kortársai között Isten képviselője volt (lásd Ellen G. White megjegyzése, *The SDA Bible Commentary*. 1. köt. 1092-1093. o.).

Melkisédek valóban papként járt el: „*kenyeret és bort*” vitt – ez utóbbi kifejezés gyakran frissen préselt szőlőlevet jelentett (5Móz 7:13; 2Krn 31:5), ami a tizedfizetés összefüggésében is szerepel (5Móz 14:23). Melkisédek megáldotta Ábrámot (1Móz 14:19).

„*És Ábrám tizedet adott neki mindenből*” (1Móz 14:20, ÚRK), a magaságos Isten, az ég és a föld Teremtője iránti hálából. Ez a cím a teremtési történet bevezetésére utal (1Móz 1:1), amelyben *az ég és a föld* a teljességet jelenti. Tehát ezt az isteni címet a mindent birtokló Teremtő iránti hála kifejezéseként érthetjük (Zsid 7:2-6; vö. 1Móz 28:22). Paradox módon a tizedet a hívő nem Istennek vitt ajándéknak tekinti, hanem tőle jövő ajándéknak, hiszen eleve mindent tőle kapunk.

Miért számít a tizedfizetés a hit komoly mutatójának, ugyanakkor hiterősítő tettek is?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, „Ábrahám Kánaánban” c. fejezet, 100-112. o.

„Krisztus egyházának áldásnak kell lennie, tagjai nyerjenek áldást, miközben másoknak áldást jelentenek. Istennek nem csupán az volt a célja az egész világból egy nép kiválasztásával, hogy a saját gyermekeivé fogadja őket, hanem hogy rajtuk keresztül az isteni világosság előnyeit árássa a világra. Amikor az Úr kiválasztotta Ábrahámot, az nem egyszerűen azért történt, hogy különleges barátja legyen, hanem hogy közvetítse azokat az értékes, rendkívüli kiváltságokat, amelyeket a népeknek kívánt adni. Környezete erkölcsi sötétségében világosságként kellett élnie.

Amikor Isten a világosság és igazság áldásait adja gyermekeinek, nemcsak azt akarja, hogy ők nyerjék el az örök élet ajándékát, hanem hogy a környezetük is megvilágosodjon lelkileg... »*Ti vagytok a föld sója*« (Mt 5:13, ÚRK). Amikor Isten sóvá teszi a gyermekeit, az nem csupán az ő megtartásukért van, hanem hogy mások megtartásának eszközei legyenek...

Vajon Isten házában élő köveként ragyogsz?... Addig nincs meg bennünk az őszinte hit, amíg az nem gyakorol hatást minden üzleti ügyünkre. Az istenfélelmet a gyakorlatban kell beleszólnunk az életünk minden munkájába. A szívünkben Krisztus átformáló kegyelmére van szükségünk. Sokkal kevesebb kell az énünkből és több Jézusból” (Ellen G. White: *Reflecting Christ*. 205. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Mit jelent áldottnak lenni, tekintettel Ábrahám áldására: „*megáldalak... és áldás leszel*” (1Móz 12:2, ÚRK)? Hogyan lehetünk mi is – akik szintén Ábrahám Istenét szolgáljuk – áldássá mások számára?
- 2) Mi volt a baj azzal, hogy Ábrahám félig mondott igazat a testvéréről/feleségéről? Mi rosszabb, ha az ember egyértelműen hazudik, vagy ha valamennyi igazságot is vegyít a szavaiba, ami gyakorlatilag szintén hazugság?
- 3) Olvassuk el újból 1Móz 14:21-23 szakaszát, ahol Ábrám Sodoma királyának ajánlatára válaszolt! Miért mondta ezt? Milyen fontos tanulsága van ennek a történetnek? Vajon, ha úgy dönt, hogy elfogadja, amit a király felkínált neki, Isten nem tekintette volna igaznak?

SZEGEDI KOVÁCS GYÖRGY: SZABADULÁS

„...de fent váratlan megállt
az ég boltozatja,
lezúdul majd, ránk zuhog
minden tűz-csillaga?”

/Csanády János/

Borostyán-kabátos kőkereszt.
Tetején apró gyík réved
a távolba, majd
hirtelen lepottyán.
Milyen rémséget láttál,
hogyan így alázuhantál?
Talán a babiloni király
álombéli szobrát, hol
nem egyesül a cserép a vassal?
Vagy a Dura-mezei szörnyeteg
lábujjai közt szaladgáltál
a háborús bombák elől,
a földrengések elől,
a világvármányok elől, hol
ha nem rövidítették meg a napok,
senki sem élné túl...?

Talán láttad
a kéz érintése nélkül
leszakadó követ...?
Hát, ezért jó
keresztekre fölmászni
így, a végidők idején,
a rémséges jelek idején,
(kinek remény, kinek átok),
amikor feltűnik Annak jele
az égen,
és sír a föld minden nemzete,
majd megjelenik az ég felhőiben
a legfényesebb csillag
s a szabadulás.